

A 1874/hállbart

Flytjandi	Flokkahópur miðjumanna
Afgreiðsla	Norræna sjálfbærninefndin

Þingmannatillaga um norrænt loftslagsbandalag**Tillaga**

Flokkahópur miðjumanna leggur til að

Norðurlandaráð beini þeim tilmælum til Norrænu ráðherranefndarinnar

að hún fastsetji sameiginleg loftslagsmarkmið á Norðurlöndum.

Bakgrunnur

Loftslagsváin er áskorun sem krefst forystu og röggsemi. Þrátt fyrir markmið Parísar-samningsins um að halda hlýnun jarðar innan við 1,5 hitastig miðað við fyrir iðnvæðingu verða litlar breytingar á kolefnislosun í heiminum.¹ Ríki heims ráðgera öllu heldur að meira en tvöfalda vinnslu jarðefnaeldsneytis umfram það sem 1,5 gráðumörkin gera ráð fyrir.² Eftir því sem löndin ganga á kolefniskvótann dregur úr líkum á því að takist að takmarka hnattræna hlýnun. Frá árinu 2005 hafa mælst tíu hlýjustu ár frá því að mælingar hófust.³

Þrátt fyrir að losun á Norðurlöndum sé ekki stór skerfur af heildarlosun í heiminum þá losa löndin miklu miðað við íbúafjölda.⁴ Norðurlöndin, einnig Álandseyjar, Færeyjar og Grænland, hafa tekið ábyrgð á losuninni og sett sér loftslagsmarkmið. Markmið Svíþjóðar er nettó núlllosun árið 2045. Noregur ákvað að minnka losun um 55% miðað við 1990 og verða kolefnishlutlaus fyrir 2050. Danmörk hyggst minnka losun um 70% fyrir 2030 miðað við 1990 og ná kolefnishlutleysi fyrir 2050. Færeyjar ætla að draga úr losun um 45% fyrir 2030 miðað við 2010. Í markmiðum Grænlands fyrir 2030 eiga 90% allrar orku sem fer í opinbera starfsemi að koma frá endurnýjanlegum orkugjöfum. Finnland stefnir að kolefnishlutleysi fyrir 2035 og vinnur að gerð nýrra langtíma-markmiða í endurskoðaðri loftslagslöggjöf.

---

¹ <https://www.c2es.org/content/international-emissions/>

² <https://www.unenvironment.org/resources/report/production-gap-report-2019>

³ <https://www.climatecentral.org/gallery/graphics/top-10-warmest-years-on-record>

⁴ <https://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:1148260/FULLTEXT01.pdf>

Álandseyjar stefna að því að draga úr losun um 60% fyrir 2030 miðað við 1990 og þar er verið að vinna að loftslagslöggjöf með nýjum markmiðum. Ísland stefnir að kolefnishlutleysi fyrir 2040. Í svari við skriflegri fyrirspurn Norðurlandaráðs (E20/2019) kemur fram að öll löndin vinni gagnert að því að ná settum landsmarkmiðum á öllum sviðum. Löndin hafi gripið til ráðstafana og innleitt nýjungar sem önnur stór losunarlönd geti einnig hagnýtt sér.

Ný norræn framtíðarsýn og yfirlýsingin um kolefnishlutleysi sem samþykkt var 2019 marka að löndin hverfa frá bráðabirgðalausnum og vinna nú ötullega saman að loftslagsmálum. Í formennskuáætlun Danmerkur í Norðurlandaráði 2021 kemur skýrt fram að löndin þurfi að auka stefnumótandi samhæfingu og semja norræna loftslagsstefnu. Nú er tímabært að taka skref fram á við og setja sér sameiginleg loftslagsmarkmið. Í bréfi sem norræn náttúruverndarsamtök sendu frá sér í byrjun árs 2021 hvetja þau Norðurlandaráð til að sýna trúverðugleika í verki og koma sér saman um hvernig notkun jarðefnaeldsneytis verði hætt í áföngum.⁵

Sameiginleg loftslagsmarkmið landanna verða að byggjast á vísindalegum grunni og tilgreina hvernig markmiði Parísarsamkomulagsins um að takmarka hlýnun við 1,5 hitastig skuli náð. Til að stemma stigu við verstu áhrifum loftslagsbreytinganna þarf einnig að samþykkja nettó neikvæð markmið.⁶ Þetta þýðir að jörðin bindi meira magn af gróðurhúsalofttegundum en hún losar út í andrúmsloftið. Í eðlilegu framhaldi af settum markmiðum er hægt að setja sérstæð markmið fyrir hvern geira um hvernig hætt verði í áföngum og stefnumótandi áætlanir þar að lútandi.

Sameiginleg markmið í loftslagsmálum stuðla að skýrleika, skipulagsfærni og langtímasjónarmiðum sem gera það kleift að fjárfesta til lengri tíma og efla á þann hátt samkeppnisfærni Norðurlanda. Sameiginlegar og stefnumótandi átaksaðgerðir munu fela í sér nýjar og hugvitsamlegar lausnir og snjalla hagnýtingu á ólíkum styrkleikum landanna. Á Íslandi eru rík tækifæri til að vinna orku úr jarðvarma, Danmörk er í fararbroddi á sviði vindorku, Noregur hefur mikið efnahagslegt svigrúm til að stunda nýsköpun og í Svíþjóð og Finnlandi eru víðfeðmir skógar mikilvægir kolefnisviðtakar. Norðurlöndin geta og eiga að sýna að öflugt velferðarkerfi og efnahagslegur stöðugleiki eigi samleið með virku loftslagsstarfi.

---

⁵ Bréf dags. 20.1.2021 með yfirskriftinni „Set an end date for the use of fossil fuels in the Nordic region – A call from the Nordic Nature Conservation Organizations“.

⁶ <https://exponentialroadmap.org/exponential-roadmap/>

Róttæk umskipti samfélaganna í þágu loftslagsmála eru undir því komin að Norðurlöndin vinni saman og hagnýti sér styrkleika hvert annars. Með stefnumarkandi samhæfingu á alþjóðavettvangi geta Norðurlöndin þrýst á ESB og loftslagssamning SP. Hlutverk norræns samstarfs felst nefnilega ekki eingöngu í því að sýna raunhæfan árangur heldur einnig að koma pólitískum lausnum á framfæri sem önnur svæði heimsins geta tileinkað sér.

Á ögurstund alþjóðasamfélagsins hefur aldrei verið eins mikil þörf á norrænu loftslagsbandalagi og nú.

Fjarfundur 12. apríl 2021

Anders Eriksson (ÅF)

Anna Kolbrún Árnadóttir (Mifl)

Bertel Haarder (V)

Edmund Joensen (sb)

Erling Bonnesen (V)

Heli Järvinen (gröna)

Inga Sæland (Flf)

Jaspar Langgaard (sb)

Joakim Strand (sv)

Jouni Ovaska (cent)

Ketil Kjenseth (V)

Kjell-Arne Ottosson (KD)

Linda Modig (C)

Magnus Ek (C)

Mikko Kinnunen (cent)

Mikko Kärnä (cent)

Rebecka Le Moine (gröna)

Silja Dögg Gunnarsdóttir (Frfl)

Simon Holmström (HI)

Torhild Bransdal (KrF)